

Włodawa, dnia 22.04.2022r.

IR. 414.2.2022.EB

Instytut Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Biuro Upamiętnienia Walk i Męczeństwa
Oddział w Lublinie
20-086 Lublin, ul. Wodopojna 2

W odpowiedzi na pismo znak: BUWLu-941-3(14)/21 z dnia 29.03.2022r. w sprawie pomnika umiejscowionego we Włodawie przy ul. Rynek, uprzejmie informuję, że *„gdy w życie wchodziła ustawa dekomunizacyjna... „*, tj. Ustawa z dnia 1 kwietnia 2016r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego poprzez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. Z 2016r. Poz. 744), która została opublikowana 01.06.2016r., i która weszła w życie 02.09.2016r. odnosiła się tylko i wyłącznie do nazw obiektów (do których w art. 1 ust. 1 zaliczono również pomniki), które *„nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować”*. W art. 1 ust.2 tej ustawy *„Za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989”*.

Odnosząc się do samego pomnika należy podkreślić, że pomnik w dolnej części, na podstawie ma tylko umieszczone daty: „1939-1945”, czyli okres trwania drugiej wojny światowej. Ponadto w górnej części pomnika znajdują się cytaty wierszy, które w żaden sposób nie odnoszą się do propagowania komunizmu, i zgodnie z zapisami ustawy nie można uznać ich za naruszające ustawę.

Potwierdzeniem tego, że pomnik odnosi się do ofiar drugiej wojny światowej jest również informacja zawarta opracowaniu dr Pawła Kiernikowskiego – Prezesa Zarządu

Chełmskiego Oddziału Towarzystwa Wiedzy Obronnej „*Niech Włodawa nadal będzie miastem trzech kultur*”, w którym znajdujemy uzasadnienie potwierdzające, że zarówno sama autorka pomnika jak i jej dzieło nie propagują komunizmu ani innych totalitarnych ustrojów. Autor przedstawia historię życia autorki doświadczonej okrutnym losem latami II wojny światowej, polskiej patriotki, która walczyła o wolność. Analizowana jest również jej twórczość, która poświęcona była obronie ojczystego kraju. Jednym z przykładów jest włodawski pomnik pod nazwą „Pomnik Bohaterom II Wojny Światowej we Włodawie”, który w żaden sposób nie może być powiązany z propagowaniem komunizmu ani innego ustroju totalitarnego.

W związku z powyższym odnosząc się do ustawowych wytycznych należy stwierdzić, że pomnik przy ul. Rynek w żaden więc sposób nie może być zaliczony do obiektów propagujących komunizm w myśl wskazanej wyżej ustawy w brzmieniu z 2016 roku.

Dodatkowo należy zauważyć, że zgodnie z art. 2, 3 i 4 wskazanej wyżej ustawy, w stosunku do obiektów symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujących w inny sposób taki ustrój Wojewoda m.inn. stwierdza nieważność uchwały nadającej nazwę, jak również może nadać nową nazwę obiektowi. Należy tu podkreślić, że w terminach wskazanych w ustawie, nie otrzymaliśmy od Wojewody żadnej takiej decyzji, a więc należało uznać, że „***pomnik został pozytywnie zweryfikowany i wtedy nie zaliczono go do obiektów postsowieckich***”.

Ponadto informuję, że po zmianach opisanej wyżej ustawy, której tekst ujednolicony z dnia 10 maja 2018r (Dz.U. z 2018 r poz. 1103), zawierał między innymi w art. 5a, 5b i 5c zmiany odnoszące wprost do pomników – za art. 5a ust.3 pkt 4) „*wpisanych – samodzielnie albo jako część większej całości – do rejestru zabytków*”, do których to pomników zgodnie z art. 5a ust. 3 przepisu art. 5a ust.1 tej ustawy nie stosuje się.

Należy tu zauważyć, że pomnik umiejscowiony we Włodawie przy ul. Rynek położony jest na terenach:

- strefy „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego miasta Włodawy uchwalonym uchwałą Nr XIII/139/04 Rady Miejskiej we Włodawie z dnia 27 lutego 2004

r. (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 30.04.2004 r. Nr 78 poz. 1382),

- zabytkowego układu urbanistycznego wpisanego do rejestru zabytków pod numerem A/584,

co wprost spełnia ustawowe przesłanki.

Zdanie to podzielił Lubelski Urząd Wojewódzki w piśmie z dnia 02.08.2022r. Znak GN-I.520.4.2021.DN, w którym potwierdził, że w tej sytuacji rola właściciela gruntu, czyli Gminy Miejskiej Włodawa jest decydująca.

Istotnym w tym momencie jest fakt iż w Gminnej Ewidencji Zabytków w dziale B) „Zabytki nieruchome znajdujące się w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków” w pozycji nr 44 znajduje się pomnik przy ul. Rynek pod nazwą „ Pomnik poświęcony walce żołnierzy polskich podczas II wojny światowej”, która to nazwa pomnika znajduje się również w „Projekcie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Włodawa”, dostępnym na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego we Włodawie:

<https://umwlodawa.bip.lubelskie.pl/index.php?id=384&akcja=szczegoly&p2=1373299>

Ponadto należy zauważyć, że w rozmaitych pismach pomnik nazywany jest w bardzo różny sposób np.:

- pismo IPN Oddział w Lublinie z dnia 12.04.2021, znak BUWlu-941-3(4)/21: „, dot. pomnika walk i męczeństwa wojsk polskich i sowieckich”;
- pismo Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego z dnia 02.08.2022r., znak GN-I.520.4.2021.DN: ” Pomnik Walk i Martyrologii Wojsk Polskich i Sowieckich”;
- pismo Związku Weteranów i Rezerwistów Wojska Polskiego – Oddział Powiatowy we Włodawie z dnia 16.08.2021r., wraz z opinią pracownika Wydziału Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu: „Pomnika ku czci poległych i pomordowanych w latach 1939-1945”;
- opracowanie dr Pawła Kiernikowskiego – Prezesa Zarządu Chełmskiego Oddziału Towarzystwa Wiedzy Obronnej „*Niech Włodawa nadal będzie miastem trzech kultur*” : „Pomnik Bohaterom II Wojny Światowej we Włodawie”.

W tej sytuacji niezwykle istotnym jest fakt, iż nie mamy wiedzy na temat

żadnego oryginalnego dokumentu z czasów powstania pomnika, który odnosiłby się do nazwy pomnika czy wskazywałby na to, że pomnik stanowi upamiętnienie komunizmu lub innego ustroju totalitarnego. Sam wygląd pomnika i napisy na nim umieszczone w żaden sposób nie odnoszą się do tego ustroju, co opisano powyżej.

Dlatego też właściwym jest, aby z rozwagą potraktować sprawę pomnika i aby mieszkańcy miasta mogli wypowiedzieć się co dalszych losów pomnika, którego losy będą uzależnione od wyniku konsultacji społecznych przeprowadzanych w naszym mieście.

Burmistrz Włodawy

Włodawski

KIEROWNIK
Wydziału Inwestycji i Rozwoju

Leszek Wiatrowski